

Agnieszka Wilczyńska

Nauki o mediach oraz nauki o poznaniu i komunikacji społecznej z perspektywy nauk o obronności

Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii
Obrony Narodowej nr 2, 161-170

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

AUTOR

mgr Agnieszka Wilczyńska

RECENZENT

prof. dr hab. Stefan Antczak

NAUKI O MEDIACH ORAZ NAUKI O POZNANIU I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ Z PERSPEKTYWY NAUK O OBRONNOŚCI

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 roku w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki, oraz dyscyplin naukowych i artystycznych¹ wyróżniło osiem obszarów wiedzy m.in. obszar nauk społecznych z trzema dziedzinami: dziedziną nauk społecznych, dziedziną nauk ekonomicznych i dziedziną nauk prawnych. Dziedzina nauk społecznych obejmuje dziewięć dyscyplin naukowych, a wśród nich nauki o obronności, nauki o mediach oraz nauki o poznaniu i komunikacji społecznej.

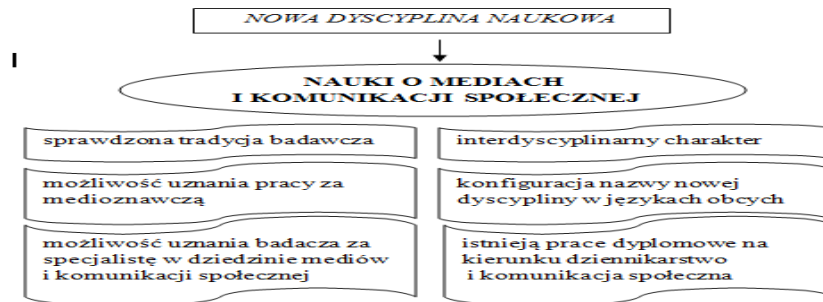
Nauki o mediach oraz nauki o poznaniu i komunikacji społecznej pozostają dwiema odrębnymi dyscyplinami naukowymi², chociaż zwolennicy wysuwają liczne argumenty za połączeniem obu dyscyplin w jedną, osobliwą o nazwie nauki o mediach i komunikacji społecznej. Nauki o poznaniu w efekcie sugerowanego połączenia zostałyby skreślone z obowiązującego wykazu obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, a studia z tego zakresu przeniesione odpowiednio do filozofii i psychologii. Połączenie nauki o mediach z nauką o komunikacji społecznej podyktowane jest funkcjonalną zależnością obu dyscyplin naukowych, bowiem media publiczne są środkiem przekazu dla komunikacji społecznej.

Wśród zwolenników powołania nowej dyscypliny naukowej pojawia się głos pracownika Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, znanego specjalisty w zakresie mediów i literatury – profesora Jacka Dąbały. W artykule „O sensowności uznania nowej dziedziny nauki³ przywołuje on liczne argumenty za powołaniem nowej dyscypliny naukowej, tj. nauki o mediach i komunikacji społecznej. Przedstawia je rys. 1.

¹ Dz.U. z 2011 r. Nr 179, poz. 1065.

² Dyscyplina naukowa – doniosła społecznie, ukształtowana i wyodrębniona ze względu na przedmiot i cel badań lub kształcenia część nauki w znaczeniu instytucjonalnym uznana za podstawową jednostkę jej klasyfikacji. (L.J. Krzyżanowski, *O podstawach kierowania organizacjami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994, wyd. 2. poprawione.)

³ J. Dąbała, *O sensowności uznania nowej dziedziny nauki*, *Studia medioznawcze* 4(39) 2009.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: J. Dąbała, *O sensowności uznania nowej dziedziny nauki*, *Studia medioznawcze* 4(39) 2009.

Rys. 1. Powołanie nauki o mediach i komunikacji społecznej, jako nowej dyscypliny naukowej

- Sprawdzona tradycja badawcza – w Polsce od wielu lat bada się różne obszary mediów m.in. język, wartości, warsztat dziennikarski, nowe techniki komunikacji.

- Interdyscyplinarny charakter – media i proces komunikowania są wszechobecne w społecznym, politycznym i kulturalnym życiu całego społeczeństwa. Za pośrednictwem rozwoju nauki i techniki pojawiają się nowe metody komunikowania, niekiedy bardzo złożone. Żadna inna dyscyplina naukowa nie jest w stanie przejąć w pełni tego rozległego obszaru wiedzy.

- Możliwość uznania pracy za medioznawczą – eksperci tej dyscypliny naukowej sami podejmują decyzję o charakterze pracy; rozwiązanie wyklucza możliwość przejęcia pracy o charakterze medioznawczym przez inną dyscyplinę, która przyjmuje media i komunikację społeczną za część swojej dyscypliny naukowej.

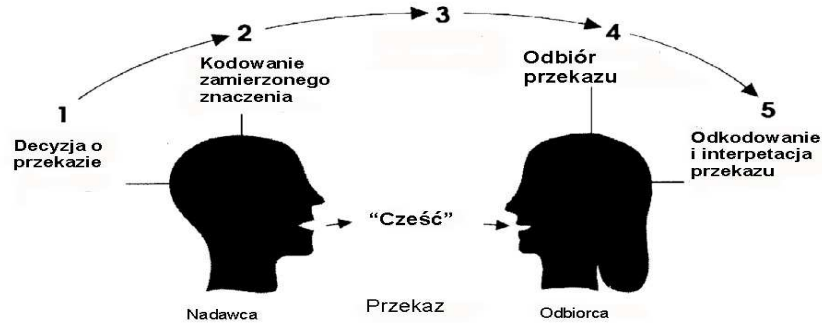
- Istnieje możliwość uznania badacza za specjalistę w dziedzinie mediów i komunikacji społecznej – w Polsce funkcjonują uczelnie, akademie i szkoły wyższe posiadające prawo nadawania tytułów naukowych, a tym samym uznawania badacza za specjalistę w obszarze wiedzy związanym z mediami i komunikacją społeczną.

- Istnieją prace licencjackie i magisterskie na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna – powołanie nowej dyscypliny naukowej daje szansę na pisanie oprócz prac licencjackich i magisterskich, również prac doktorskich na kierunku media i komunikacja społeczna, które będą oficjalnie akredytowane.

- Istnieje możliwość konfigurowania nazwy nowej dyscypliny naukowej w językach obcych (*media i komunikacja społeczna – media i communication studies*).

Termin komunikacja w etymologicznym znaczeniu wywodzi się z łaciny od słowa *communicatio*, co oznacza wymianę, rozmowę, łączność. Mały

słownik języka polskiego podaje, że *komunikować się to utrzymywać z kimś kontakt, kontaktować się*⁴. W relacji międzyludzkiej komunikowanie się jest rodzajem kontaktu nawiązanego za pomocą zmysłów lub specjalnie do tego przystosowanych narzędzi pomiędzy co najmniej dwiema osobami, z których jedna (nadawca) przekazuje drugiej (odbiorcy) komunikat z zamiarem wywołania u niej określonych reakcji. Odkodowanie i interpretacja przekazu przez odbiorcę ma ogromne znaczenie w procesie komunikowania. Polski socjolog i medioznawca Tomasz Goban-Klas podkreśla, iż *pojęcie komunikowania odnosi się tylko do tych procesów transmisji, które zostały uwieńczone powodzeniem, tzn. doprowadziły do przyjęcia przez odbiorcę przynajmniej zbliżonego do intencji nadawcy znaczenia przekazu*⁵.

Źródło: M. DeFleur i E. Dennis, *Understanding Mass Communication*. Princeton: Houghton Mifflin Company, 1996, s. 9.

Rys. 2. Podstawowy linearny model ludzkiego komunikowania

W 1909 roku amerykański socjolog Charles Horton Cooley w studium *Human Organization* zaprezentował nowatorską, jak na owe czasy, definicję terminu komunikowanie. Naukowiec uznał bowiem, że proces komunikowania to *mechanizm, dzięki któremu ludzkie stosunki mogą istnieć i rozwijać się, tj. wszystkie symbole umysłu łącznie z środkami przekazywania ich w przestrzeni i zachowania w czasie. Obejmuje ono wyraz twarzy, postawę i gestykulację, tony głosu, słowa, pismo, druk, koleje żelazne, telegrafy, telefony oraz to, co jeszcze może być osiągnięciem w podboju przestrzeni i czasu*⁶. Zatem już na początku ubiegłego stulecia zauważano, że charakter procesu komunikowania będzie się zmieniał w związku z rozwojem techniki i pojawieniem się na rynku nowych technologii, które mogą

⁴ *Mały słownik języka polskiego*, pod redakcją S. Skorupki, H. Auderskiej, Z. Łempickiej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1989.

⁵ T. Goban-Klas, *Media i komunikowanie masowe. Teorie prasy, radia, telewizji i Internetu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.

⁶ Ch.H. Cooley, *Social Organization: A study of the large mind*, introduction by Philip Rieff, Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey 1983.

znaleźć zastosowanie, jako środki przekazu. W celu określenia zmieniającego się charakteru i dynamiki mediów do nauki o mediach wprowadzono termin *mediamorfoza*.

Jeszcze na początku XX wieku głównym środkiem przekazu była prasa, która kilka dziesięcioleci później ustąpiła miejsca zdobywającej rzesze fanów telewizji. Aktualnie dominującym środkiem przekazu są media społeczne (nowe media), tj. serwisy społecznościowe, komunikatory.

Media stały się dominującym środkiem przekazu komunikacji masowej. W procesie komunikowania masowego nadawcą jest „instytucja nadawcza” wprowadzająca przekaz do publicznego obiegu. Przekaz publiczny jest szybki, periodyczny, schematyczny i krótkotrwały, jego odbiorcą jest liczna, zróżnicowana społecznie i anonimowa publiczność – np. wszyscy obywatele. *Środkiem przekazu komunikatów masowych są media publiczne, realizujące służbę publiczną poprzez informowanie, edukowanie i promowanie kultury wśród obywateli*⁷.

Studia z zakresu mediów i komunikacji społecznej są nową, ale szybko rozwijającą się dziedziną wiedzy, która poza studiami nad tradycyjnymi rodzajami mediów – mass mediami obejmuje również analizę najnowszych mediów typu Internet, media społeczne i mobilne. W związku z rozwojem coraz nowszych i bardziej zaawansowanych technicznie środków przekazu wiedza o mediach i komunikacji społecznej nieustannie poszerza się pod kątem różnorodności i skomplikowania.

Nauka o mediach i komunikacji społecznej w związku rosnącym znaczeniem zarówno mediów, jak i procesu komunikowania we wszystkich sferach życia społecznego staje się coraz bardziej popularna. Organizowana jest coraz większa ilość konferencji naukowych w tym obszarze wiedzy, a także obserwujemy liczebny wzrost kadry medioznawców. Podjęcie studiów w zakresie mediów i komunikacji społecznej jest możliwe na wydziałach i w instytutach o profilu medialnym. Tradycyjne akademie i uczelnie w sytuacji rosnącego zainteresowania tymi dyscyplinami naukowymi zdecydowały się poszerzyć swój program nauczania o wiedzę z zakresu nauk o mediach i komunikacji społecznej. Wśród grupy absolwentów szkół ogólnokształcących ogromne zainteresowanie wzbudza możliwość kształcenia na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Przyszli adepci tej dyscypliny naukowej mogą zdobyć angaż nie tylko jako dziennikarze radiowi lub telewizyjni, ale także podjąć pracę na dopiero powstających stanowiskach pracy, jak: rzecznik prasowy, organizator mediów lokalnych, pracownik agencji Public Relations itp.

W Polsce od dwóch dekad obserwujemy dynamiczny wzrost liczby publikacji w obszarze mediów i komunikacji społecznej. W latach 1996–2001

⁷ B. Dobek-Ostrowska, *Współczesne systemy komunikowania*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1997.

ukazało się blisko siedem tysięcy prac medioznawczych autorstwa prawie pięciu tysięcy osób. Do statystyk wliczone zostały publikacje w dziennikach, tygodnikach, periodykach naukowych oraz publikacje w formie książkowej. Wydawnictwa periodyczne to m.in.: „Zeszyty Prasoznawcze” (ukazujące się od 1956 roku), „Rocznik Historii Prasy Polskiej” (od 1998), „Studia Medioznawcze” (od 2000), „Media i Kultura” (od 2006), „Rocznik Prasoznawczy” (od 2007), „Global Media Journal” (polska edycja), „Media i Marketing”, miesięcznik „Press”, „Central European Journal of Communication” oraz liczne medioznawcze serie naukowe np. Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, „Komunikowanie i Media” Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego, „Edukacja medialna” i „Nowe media” Wydawnictw Akademickich i Profesjonalnych.

Nauki o mediach i komunikacji społecznej mają własne osiągnięcia teoretyczne i metodologiczne:

- własną aparaturę pojęciową – stosowane pojęcia: media, komunikować się, media społeczne, mass media, nowe media;
- własne teorie – np. społeczeństwo medialne;
- problemy badawcze – ogólne dotyczące kompetencji medialnych oraz szczegółowe zorientowane na problemy związane ze sposobami korzystania z mediów;
- metody badawcze – głównie analiza zawartości przekazów medialnych oraz monitoring Internetu.

Proces komunikowania się odgrywa w życiu każdego człowieka niebagatelną rolę. Komunikowanie zaspokaja podstawowe potrzeby ludzkie, chociażby potrzebę kontaktu z innymi, poprzez tworzenie więzi społecznych. Proces wzajemnego komunikowania pozwala zdobywać wiedzę o pewnych wartościach, normach, czy wzorcach, ponadto odgrywa istotną rolę w procesie samodoskonalenia się człowieka, pozwala lepiej zrozumieć innych ludzi, otaczający świat, a przede wszystkim samego siebie.

Komunikacja społeczna jest istotnym procesem nie tylko dla człowieka jako jednostki, lecz także dla całego społeczeństwa. Wzajemny proces komunikacji spełnia rozliczne funkcje we współczesnym świecie. Najbardziej znaczące pod kątem prawidłowego funkcjonowania systemu obronności państwa są funkcje:

- informacyjna – dostarczanie informacji o zdarzeniach w kraju i na świecie, ukazywanie spraw związanych ze sprawowaniem władzy, ułatwianie innowacji, postępu, adaptacji;
- korelacja – wyjaśnianie, interpretowanie i komentowanie znaczenia zdarzeń i informacji, dostarczanie wsparcia uznawanym autorytetom i normom, socjalizowanie, ustalanie priorytetów w społeczeństwie i sygnalizowanie ich statusu.
- ciągłość – wdrażanie dominującej kultury, współtworzenie i podtrzymywanie wspólnoty wartości.

- mobilizacja – prowadzenie kampanii na rzecz celów społecznych w sferze polityki, wojny, rozwoju ekonomicznego, pracy, a niekiedy także religii.

Komunikacja społeczna dostarcza informacji, wiedzy i poczucia tożsamości, pozwala jednostce odnaleźć siebie w społeczeństwie, a społeczeństwo we współczesnym świecie. Istniejąca za pośrednictwem mediów transmisja nie pozwala pozostawać biernym wobec zachodzących procesów i zjawisk zarówno z życia politycznego, gospodarczego, jak i kulturalnego. Komunikacja kształtuje osobowość jednostki, poprzez przekazywanie ogólnoakceptowalnych wartości, czy norm, a jednocześnie pozostawia swobodę ich interpretacji. Podkreśla się znaczenie komunikacji dla rozprzestrzeniania kultury, uznaje się bowiem, iż komunikacja jest podstawowym elementem kultury. Jeden z rozdziałów książki Edwarda Halla *Bezgrośny język*, wykazując doniosłe znaczenie procesu komunikacji na rzecz kultury, został zatytułowany *Kultura jest komunikowaniem*⁸.

Media, jako środek przekazu komunikacji, oddziałują bezpośrednio na jednostkę, a za jej pośrednictwem na społeczeństwo we wszystkich aspektach życia społecznego. Media masowe mają trójwymiarowy charakter:

- jako techniczny kanał przepływu informacji;
- jako organizacje mające specyficzne cele i specyficzne sposoby ich osiągania (oprócz celów ekonomicznych organizacje te pełnią określone funkcje społeczne i podlegają państwowo-prawnym regulacjom);
- jako instytucje regulujące działania i rozwiązujące codzienne problemy⁹.

We współczesnym świecie najbardziej doniosły jest wpływ mediów na poglądy polityczne obywateli. Media wobec świata polityki mogą przyjmować dwa oblicza: mogą być jej narzędziem wpływu, bądź bezlitosnym kontrolerem.

Zgodnie z obowiązującym prawem bezpośrednie kierowanie mediami przez administrację państwową jest niedopuszczalne, jednak nawet, gdy media pozostają politycznie niezależne od rządu, nie są całkowicie wyłączone spod państwowej regulacji. Według amerykańskich badaczy *rząd ma wiele sposobów ograniczania i kontrolowania środków masowych*¹⁰. Media mogą bowiem podlegać różnorodnym formom prawnej i administracyjnej kontroli, ochrony lub regulacji organizowanym przez władze państwowe. Telewizja i prasa działają na podstawie koncesji udzielanych i odbieranych przez rządzących, co daje im duże możliwości sterowania opinią publiczną za pośrednictwem mediów. W przypadku nowych mediów rola państwa, jako kontrolera jest jeszcze bardziej znacząca. Zasady nadzoru nad wykorzystaniem sieci, ochroną praw twórców programów komputerowych, zasady ochrony dostępu do sieci są ustalane przez sprawujących władzę i ich

⁸ E.T. Hall, *Bezgrośny język*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987.

⁹ S. Michalczyk, *Spółczesność medialna: Komunikacja społeczna i promocja organizacji pozarządowych*, Wydawnictwo Śląsk, Katowice 2008.

¹⁰ Don. R. Pember, *Mass Media in America*, Science Research Associates, Chicago 1974.

agendy. W tak funkcjonującej rzeczywistości trudno o prawną niepodległość mediów i niezależność polityczną podawanych przez nie komunikatów.

Media i komunikacja społeczna pełnią istotne funkcje na rzecz systemu obronności państwa. W czasie pokoju media działają zgodnie z obowiązującym prawem prasowym, gwarantującym im szerokie spektrum publikacji, wolność wypowiedzi i dostęp do informacji publicznej. Media działają w określonej przestrzeni społecznej, którą tworzą sfera prywatna (obywatele państwa) i sfera instytucji (instytucje państwowe, gospodarcze i społeczne). Między nimi utworzyła się w wyniku rozwoju demokracji i gospodarki rynkowej przestrzeń komunikacyjna nazywana sferą publiczną.

Pełniąc rolę pośrednika w systemie obronnym, politycznym i ekonomicznym media są podstawą przepływu informacji i komunikowania pomiędzy poszczególnymi sferami przestrzeni społecznej. Media informują obywateli, edukują w zakresie praw, instytucji i mechanizmów, a ponadto tworzą platformę debaty, w której jest miejsce na opinię sfery prywatnej i sfery instytucji. Media nadają rozgłos działaniom władz i innym podmiotom życia społecznego, jednocześnie umożliwiają prowadzenie perswazji przez władze w celu uzyskania poparcia społecznego dla prowadzonych działań.

Słuszna jednak wydaje się ograniczona swoboda mediów w sytuacji zaistnienia kryzysu bezpieczeństwa państwa i jego obywateli. W warunkach stanów nadzwyczajnych informacje przekazywane przez media nabierają nowego, silniejszego znaczenia. Zasadne jest posiadanie państwowego organu odpowiedzialnego za koordynację dystrybucji i kontrolę informacji przekazywanych w mediach.

W strukturze systemu reagowania kryzysowego funkcjonuje zespół do spraw polityki bezpieczeństwa składający się z sekcji analizy polityczno-strategicznej, sekcji budżetowej oraz sekcji do spraw kontaktów z mediami. Do zadań zespołu należy opracowanie materiałów informacyjnych do potrzeb kontaktów z mediami.

Zadania sekcji w zakresie współpracy z mediami są bardziej szczegółowe, a wśród nich¹¹:

- organizowanie kontaktów sztabu kryzysowego Ministerstwa Obrony Narodowej z mediami;
- kształtowanie, wspólnie z biurem informacji prasowej, jednolitej polityki informacyjnej resortu obrony narodowej mającej na celu pozyskiwanie poparcia społecznego dla działań podejmowanych w celu przezwyciężenia kryzysu w kraju i poza jego granicami;
- przygotowanie komunikatów i materiałów informacyjnych o zaistniałej sytuacji kryzysowej oraz redagowanie wraz z Biurem Informacji Prasowej strony internetowej MON;

¹¹ J.W. Michniak, *Dowodzenie w operacjach antykryzysowych i połączonych*, AON, Warszawa 2003.

- monitorowanie informacji zawartych w publikacjach oraz podawanych przez krajowe i zagraniczne środki masowego przekazu;

Media i komunikacja społeczna stanowią istotny element systemu obronności państwa, rozumianego jako *zbiór uporządkowanych wewnętrznie i wzajemnie powiązanych elementów – ludzi, organizacji, urzędzeń działających na rzecz utrzymania bezpieczeństwa militarnego państwa*¹². Dziedzina obronności państwa ma charakter kompleksowy, przez co stanowi obszar zainteresowania wielu dyscyplin naukowych, w tym m.in. nauki o mediach i komunikacji społecznej. Media wspierają poczynania obronne państwa poprzez przygotowanie struktury społecznej, wszystkich obywateli. Odnosi się to do całości sił fizycznych i umysłowych narodu.

Studia z zakresu mediów i komunikacji społecznej wpisują się w skład pozamilitarnego podsystemu obronności państwa. *Do podstawowych jego zadań należy: ochrona struktur państwa i ludności w warunkach kryzysu oraz wojny, zapewnienie materialnych i duchowych podstaw egzystencji ludności w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny, zasilanie zasobami ludzkimi i materiałowymi Sił Zbrojnych RP oraz pozamilitarne wsparcie wojsk własnych i sojusznicznych prowadzących na terytorium Polski*¹³.

W czasie kryzysu bądź wojny media poprzez informacje przekazywane do publicznej wiadomości mogą sterować postawami obywateli. Możliwość wpływania na sposób odbioru i świadomość czytających, bądź oglądających została nazwana zjawiskiem *agenda setting*. Zrzeszając naród przed odbiornikami telewizorów, masowe środki przekazu mogą kształtować w obywatelach poczucie tożsamości, wzbudzać poczucie empatii oraz chęć wsparcia kraju w trudnych sytuacjach. Ogromny zasięg oraz wielka siła oddziaływania mediów na społeczeństwo pozwala zrzeszać naród wokół jednolitych poglądów politycznych, gospodarczych i społecznych. Media ułatwiają zdobywanie poparcia społecznego dla wydarzeń politycznych w kraju i na arenie międzynarodowej. W sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa państwa media wraz z hasłami jednoczącymi naród powinny przekazywać informacje ułatwiające obywatelom odnalezienie się w niecodziennej sytuacji.

Analiza obszarów badawczych nauki o obronności, nauki o mediach oraz nauk o poznaniu i komunikacji społecznej pozwala dostrzec wiele zbieżności oraz wzajemnych powiązań pomiędzy omawianymi dyscyplinami naukowymi:

- Omawiane dyscypliny naukowe są młode, ale prężnie i szybko się rozwijają – nauka o obronności wraz z nauką o bezpieczeństwie zostały

¹² *Słownik z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, AON, Warszawa 2002, wyd. czwarte.

¹³ J. Wojnarowski, *System obronności państwa*, AON, Warszawa 2005.

powołane Uchwałą Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 28 stycznia 2011 roku (M. P.) Nr 14, poz. 149. Mocą przywoływanej uchwały dodane w dziedzinie nauki – nauki humanistyczne zostały dwie nowe dyscypliny naukowe: nauka o bezpieczeństwie i nauka o obronności, a skreślona została dziedzina naukowa – nauki wojskowe.

- Obszar badań – nauka o mediach i komunikacji społecznej bada media, instytucje i użytkowników, ogólnie mówiąc, całe środowisko medialne i społeczeństwo medialne. Członkowie tego społeczeństwa są jednocześnie obywatelami, istotnym elementem całego systemu obronnego państwa. Media kontrolują instytucje państwowe, wpływające pośrednio bądź bezpośrednio na system obrony państwa. Obie dyscypliny naukowe badają społeczeństwa, tyle że pod innym kątem – wpływu mediów oraz ich roli i miejsca w realizacji zadań obronnych.

- Interdyscyplinarny charakter – interdyscyplinarny charakter studiów z zakresu mediów i komunikacji społecznej jest jednym z argumentów wymienianych przez polskich profesorów za powołaniem nowej dyscypliny naukowej. Nauka o obronności również charakteryzuje się interdyscyplinarnością, bowiem postrzeganie obronności w kategoriach wyłącznie militarnych byłoby charakterystyczne dla autorytatywnych systemów politycznych. Współczesne zagadnienia związane z obronnością posiadają też charakter cywilny, a interdyscyplinarny charakter nauki o obronności wymaga postrzegania obronności przez pryzmat uwarunkowań politycznych, społecznych, religijnych i ekonomicznych.

- Wpływ mediów i komunikacji społecznej na realizację zadań z zakresu obronności – media i komunikacja społeczna mają dużą siłę oddziaływania i znaczenie w systemie społecznym, politycznym i ekonomicznym. Znaczenie mediów we współczesnym świecie, ich ogromna skala oddziaływania na jednostkę, a w konsekwencji też na całe społeczeństwo, czyni je niezwykle istotnymi w zakresie obronności. Nauka o mediach i komunikacji społecznej pozornie zachowuje dużą odrębność od nauki o obronności, jednak analiza obszarów badań dyscyplin naukowych pozwala sformułować wniosek sprzeczny ze wstępnymi przypuszczeniami.

Nauka o mediach i komunikacji społecznej współpracuje z nauką o obronności. Obie dyscypliny naukowe ustanowiły za obszar swoich dociekań badawczych społeczeństwo. Studia z zakresu komunikowania, mediów i obronności, choć są nowe, to cieszą się szerokim wachlarzem osiągnięć teoretycznych i metodologicznych. Nowo powołane dyscypliny naukowe charakteryzują się interdyscyplinarnością, opierają się na wiedzy różnych gałęzi nauki, jednocześnie współpracują, wymieniając się osiągnięciami. Znaczący wpływ mediów zarówno na opinię jednostki, jak i całego społeczeństwa w sferach spraw politycznych, ekonomicznych, społecznych czyni naukę o mediach i komunikacji społecznej niezwykle istotną w zakresie realizacji zadań obronnych państwa. W sytuacji kryzysu bezpie-

czeństwa państwa komunikaty mediów masowych podawane do wiadomości obywateli zyskują nowe, silniejsze znaczenie. Media jednoczą naród, pozwalają obywatelom odnaleźć się w nowej, często trudnej do zaakceptowania, niepewnej rzeczywistości. Trudno nie zgodzić się ze stwierdzeniem, że media choć nie ujęte przez Monteskiusza w podziale władzy, stanowią dziś „czwartą władzę”.

MEDIA SCIENCES, COGNITION AND SOCIAL COMMUNICATION SCIENCES IN THE DEFENCE SCIENCES' PERSPECTIVE

Abstract. The aim of the article is to analyse correlations between three disciplines (branches of science), i.e. science of media, cognition and social communication sciences, as well as defence science. Having overviewed accessible literature of the subject, the author confirms numerous correlations between the disciplines (branches of science) mentioned above and points out that media and the process of communication through huge power of influencing people plays an essential role in the defence system of the state. The state authorities for the sake of national interest good in crisis and war have the right to control communiqués and messages addressed to the citizens. Through public media it is possible to consolidate the nation in the name of common political, economic or social slogans, as well as to gain support for the authorities in the situation of security threat to the state. A great power of media persuasion and social communication makes them an essential element of non-military defence system of the state.